

ČIURLIONIS — DIDYSIS NEŽINOMASIS

Šiame numery

Modernus religinis menas

Čiurlionis — didysis nežinomas

P. Jurgėlos Lietuviškoji skautija

Apie Aleksandro Kašubienės kūrybą

Vlado Šlaito nauji eilėraščiai

Lietuva Kryžiaus karų poezijoje

"XX Amžius" sukaktis

Mūsų kalba

Roma Mastienė Pietų Amerikoje

Kertinė paraštė

MODERNUS RELIGINIS MENAS

Menas plačiausia prasme užima svarbią vietą. Liturgija, muzika, įvairios giesmės, poezijos rečitavimai, šventovių puošmenys yra neatskiriama religinio gyvenimo dalis. Senųjų raštų evangeliniai himnai, šimtmečiais kurta religinė poezija yra tapę populiariomis giesmėmis, genialių kompozitorių muzikos paskatu. Jiems taikomi instrumentai yra tradicinės priemonės išreikšti žmogaus sielos virpesiams, giliausiems jausmams, santykiams su Aukščiausiu Būtimi ir veržimusi į Absoliutą.

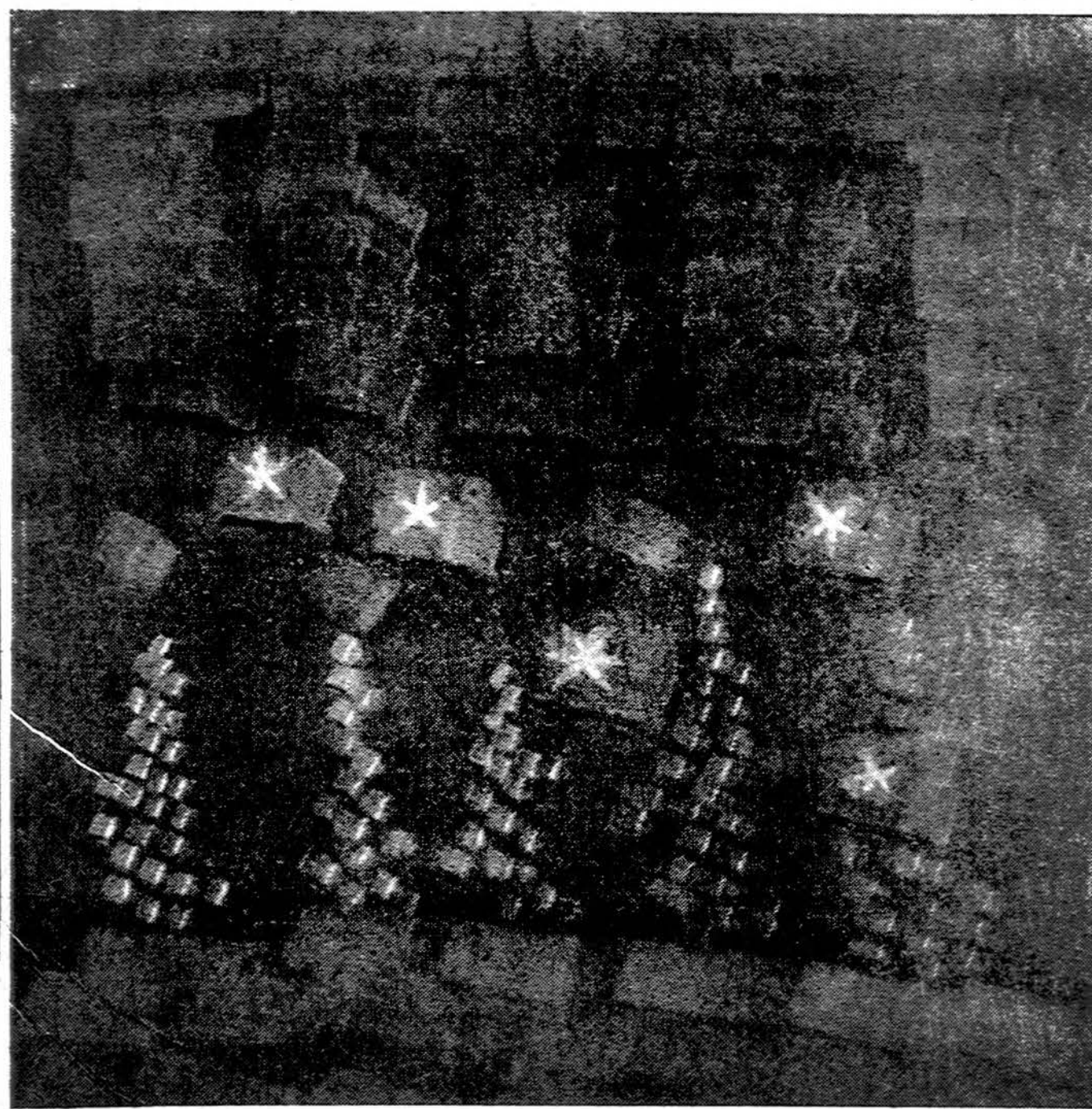
Tačiau žmogus gyvena tam tikrame laike ir erdvėje. Jis sąlygojamas aplinkos, tradicijų ir meninio išjautimo. O menas yra asmenų kūryba. Tikrasis menas gimsta iš įkvėpimo, kurį pajunta tik jautresnės sielos, gilesnio dvasinio gyvenimo troškimai ir norai pažinti, kas yra anapus žemės ribos ir išreikšti tai žmogui — pirmiausia sau pačiam — suprantamam ir pajaučiamam būdu. Tai yra tam tikras savo dvasios perkėlimas į režimą, girdimą, pajaučiamą, apmąstomą pavidalą, kuris išreikčia daugiau negu tik spalvą, brūkšnių, garso. Juo labiau tai taikoma, kai kalbama apie religinį ir šventąjį meną (artem religiosam et artem sacram).

Vadinamas modernus menas yra tik šios dienos formomis išreikštas senasis pasaulio nasireikšimas. Krikščionys, sekdami žodis pirmiausia amžiais neturėjo paveikslų ir statulų. Krikščionybė religinis menas prasidėjo tik antrojo ir trečiojo šimtmečio savaraišiu, kai krikščionis pajuto savyje nesulaukiamą veržlį simboliais išreikšti tas tikėjimo tiesas, kuriomis jis ne tik tikėjo, bet ir gyveno, išreikšti tas tikėjimo paslaptis, kurių jis nesuprato, bet norėjo suprantamiau pavaizduoti. Simbolinis menas ir buvo pirmasis būdas piešiniui ar skulptūrai parodyti tikėjimą, kuris buvo gyvos jų širdyse, bet paslaptis gyven-

ma Romos katakombose tokių simbolinių piešinių yra daug. Laikas keitė pažiūras į krikščionišką meną bažnyčiose ir namuose. Graikų senoji meno įtakoje atsirado statulos ir šventųjų paveikslai, buvo vaizduojamas nematomas Dievas ir įsikūnijimo paslaptys. Tas menas nesupagominio krikščionybės, bet išreiškė krikščionių gyvenamo laiko dvasią, įkvėpė menininkams simbolius — abstraktesnius ar realnesnius — vaizduoti tikėjimo paslaptis ir jas išreikšti regimais vaizdais, kad žmonės grožėtusi, prie jų susimąstytų, juose pajustų savo tikėjimo atsparą. "Jei skelbimas" yra krikščioniškas, kai kalba apie Dievą, įsikūnijusį, priėmusį žmogaus pavidalą, gyvenusį ir mirusį kaip žmogų, tai meninė išraiška, taip sakant, yra spontaniška ir tos pačios prigimties tiesų išraiška", kalbėjo pop. Paulius VI atidarydamas Amerikos dabartinio meno parodą Vatikano muziejuje.

Washingtono Smitsono institutas Amerikos nepriklausomybės 200 metų sukakties proga Vatikane surengė dabartinio religinio Amerikos meno parodą ir svarstybas modernaus religinio meno temomis. Tai ne tik popiežiaus, bet ir specialistų dalyvavimas šioje parodoje sustiprino meno būdų atsakymą, meninę laisvę, patvirtino jiems religinio ir šventojo meno vertę ir prasmę. Menas nėra menas dėl to, kad buvo sukurtas prieš šimtą ar penkis šimtus metų išimtinai bažnyčiai papuošti. Religinis menas yra ir tas, kuris šio meto priemonėmis, medžiagos pergale, technika ir išraiškos formomis atskleidžia kūrėjo vidinį įkvėpimą, religinį išjautimą, siekimą išreikšti žmogaus sielos gelmes ir veržtis į Absoliutą, nors jo jis ir nepažintų.

Kaip viduramžiais, kaip vėlesniais laikais, taip ir šiandien Bažnyčiai reikia kūrėjo pagalbos skelbti savo amžinąjį tikėjimą, vilties ir meilės pasiuntinybę. (Nukelta 1 2 psl.)

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Iš "Žiemos" ciklo (Nr. 2)

Tokia antraštė 1975 m. Sao Paule, Brazilijoje, pasirodė dviejų profesorių — Franceskos Cavelli ir Heldos Bullotta Barraco portugalų kalba knyga apie Mykolą K. Čiurlionį. Nors Čiurlionio 100 gimimo sukakties metais apie jį daug buvo rašyta mūsų ir užsienio spaudoje, o Drezdene vokiečių kalba išleista stambi jo monografija, tačiau dviejų braziliečių veikalas yra jų spontaniško mūsų dailininku susižavėjimo išdava, jis nebuvo niekieno užsakytas parašyti ir išleisti, kaip pvz., drezdeniško monografija ar specialaus komiteto A. Rannitui užsakytoji ir parašytoji, bet vis dar negalinti išeiti.

Profesorių F. Cavelli ir H. Barraco veikalas suskirstytas į dvi dalis. Pirmoje kalbama apie Lietuvą jos žmogų, jų kilmę, santykius su aplinka, tautos kultūrai, mitybai, šeimai, taryboms, kaip pažyminti, kad per šimtą metų nuo paties žmogaus, kaip žmogaus Lietuvos savo kalbą, papročius ir tradicijas. Šis pastarasis tvirtinimas neparemtas jokiais konkrečiais faktais ir nesiderina su mokslininkų specialistų teigimais.

Kalbėdamas apie Čiurlionį, jos pažymi, kad jis užima izoliuotą vietą meno istorijoje ir gan tiksliai sumini jo gyvenimo faktus, pabrėždamas įvairių kritikų tvirtinimą, kad ne Kandinskis, bet Čiurlionis atidarė kelią į meninę revoliuciją, kuri nužymėjo mūsų epochą: abstraktų meną. Taip pat jos pritaria A. Rannito nuomonei, kad "Čiurlionis pradėjo abstraktinę tapybą 7 metais prieš Kandinskį, kad buvo meta-

P. GAUCYS

fizikas jau 10 metų prieš metafizinę tapybą ir buvo siurrealistas 20 metų prieš siurrealistų manifestą paskelbimą".

Antroje knygos dalyje autorės nagrinėja jau pačią Čiurlionio tapybą. Detaliam nagrinėjami trys Čiurlionio paveikslų ciklai: "Žiemos" (8 paveiksliai), "Pasaulio sukūrimo" (13 paveikslų) ir "Zodiako" ženklų (12 paveikslų). Autorės, kaip nemačiusios Čiurlionio originalų, matyt, jo tapybą pažino iš Vilniuje išleistų trijų ciklų spalvotų reprodukcijų. Šisai tų paveikslų detalus, išvalgus ir, sakyčiau, originalus nagrinėjimas Čiurlionio tapybai taikomas bene pirmą kartą. Norėdamas skaitytojui duoti tikslų supratimą apie tą jų vartojimą būdą, autorė išsiaiškinė vieną tokią pavyzdžio, paimto iš "Žiemos" ciklo, VIII paveikslą:

Tai yra viena labiausiai abstrakti Čiurlionio kompozicija. Pagrindą sudaro horizontaliai vienas ant kito sudėtų keturkampių blokų mūras. Lengvai išlenkti sluoksniais atrodo krūtinė ir paveikslu vidū, sudarydami tam tikrą perspektyvą. Nuo mūro viršaus išskyla penki medžiai, visa serija abstraktiškai pavaizduotų baltų kubų, apšviestų iš dešinės. Už medžių jūros ar ežero melis, kuris stumia horizonto liniją į paveikslu trečdalį. Gyvam vandens mėliui priešpastatoma erdvė už horizonto, nors neturinti oro skaidrumo, primena milžinišką vandinį sieną, savo nuspalvinimu panašią į pirmojo pla-

no blokus.

Atliepamos medžius, penkios kolonos remia karnizą. Iš jų išsiskiria kubiniai blokai, kurių paskirtis neaiški, nes nežinia ar jų griuvimas atbaigs sienos konstrukciją ar sunaikins medžius, kurie stovi lyg suspausti tarp viršutinės ir apatinės paveikslu dalies. Šis Čiurlionio paveikslas kaip kuriose kuygose rodomas atvirkščiai pakabintas. Mes gi esame nuomonės, kad teisinga padėtis yra ta, kurioje mes jį rodome, nes tik tokioje padėtyje išlieka atvaizdavimas medžių, kuriuos dailininkas išvysto kaip bendros temos variaciją, prie kurios grįžta visame cikle".

Taip apatrusios "Žiemos" ciklo VIII paveikslą, toliau jį nagrinėja šitaip: "Meninė išraiška suderinta trijuose simetriškuose planuose. Spalvos: balta ir violetinė. Atramos elementai: mėlynas ir žalias. Vyrąja simboliai: medis, kubas, stačiakampis, žvaigždė. Išvystę tuos elementus, turėsime:

1. Trigubą sistemą, labai dažnai Čiurlionio vartojamą šiame cikle — viena vartojamų simbolių logijoje ir taip pat viena pirmųjų šito tipo vaizdavimo istorijoje — reiškia gyvybinę energiją, bet taip pat ir lemtį ir būtinybę. Vien tik jų ryšys su kitais elementais mum leidžia nustatyti teisingą pasirinkimą.

2. Violetinė spalva labai turtinga reikšmėmis, nes ji yra atnaujinimo spalva, kuri gali būti panaudota bet kuriam kontekste. Šiame paveikslu Čiurlionis, atrodo, nori pabrėžti pasirinktų simbolių dviprasmi turinį, sukur-

damas beveik "suspense" (netikrumo) būklę.

3. Beveik tą patį galima pasakyti apie baltą, kurios vertė visad yra nurodomoji ir gali būti naudojama bet kuriam elementui, traktuojamam mistine ir dvasine prasme, kaip tai yra ir šiame paveiksle, kuriame dailininkas gal labiau linksta į pirmąjį pasirinkimą.

4. Empiriniams dailininkams, kuriantiems simboliams paveikslus, stačiakampio simbolis labai mažai žinomas. Jo teisingas panaudojimas dar kartą patvirtina Čiurlionio gilų šito reikalo pažinimą.

5. Žvaigždė visad dažnai vartojamas simbolis, tačiau daugeliu atvejų neteisingu būdu; lietuvių dailininko tapyboje turi pradinę "likimo" "visatos įstatymo" reikšmę.

6. Kubas, visad su kvadrato reikšme, simbolizuoja pasaulį su savo keturiais elementais, pastovumą ir, mistine prasme, medžiaginį tobulumą. Jis siejasi su medžio idėja, kuri veda į pakilimą ir į tobulumą. Čiurlionio atveju šis tobulumas linksta į pusiausvyrą".

Panašiu būdu autorės aptaria ir nagrinėja anksčiau minėtų ciklų Čiurlionio paveikslus. Nebūdamas šios srities žinovas, negalima pasakyti, ar toks jo paveikslų aiškėjimas yra pats tinkamiausias, tačiau, jeigu jis būtų lydimas geresnių iliustracijų, visai tinkamai supažindintų dailininko su kūryba.

Kalbant apie iliustracijas, reikia pasakyti, kad jos yra silpnosios knygos pusė. Duodamos 4 spalvotos: 3 iš "Pasaulio sukūrimo" ir 1 iš "Žiemos" ciklo. Visų trijų ciklų — juoda - balta, sukimštos po 6-8 į vieną puslapį. Gaila, kad įdomaus teksto nepa-

remia tinkamos reprodukcijos.

Baigmėje autorės pažymi, kad joks Lietuvos dailininkas, nei anksčiau, nei vėliau po Čiurlionio, nesugebėjo taip pajusti visos savo tautos tradicijos ir ją išsakyti gražesnėje ir originalesnėje formoje, nei taip pat joks šios šalies dailininkas nesugebėjo jausti bei interpretuoti lietuvių peizažo poezijos. Nuostabu, sako autorės, kad toks protu besivadovojantis dailininkas sugebėjo tuo pačiu metu būti toks lyriškas savo geriausiai pavykusiųose darbuose. Be abejo, jo muzika sužadėta siela, jo giliai savo šalies grožį jaučianti širdis ir legendų poezija, kuri jį perkėlė į užburta šalį, galėjo perkeisti tikslų mokslų šaltumą į naują ir originalią išraišką, kurią randame tiek mokslo, tiek grynojo meno pasauliuose.

Kai pirmą kartą pamatome Čiurlionio paveikslus, sako autorės, didžiausią įspūdį daro išraiškos originalumas, o ypač jo palėtės švelnumas...

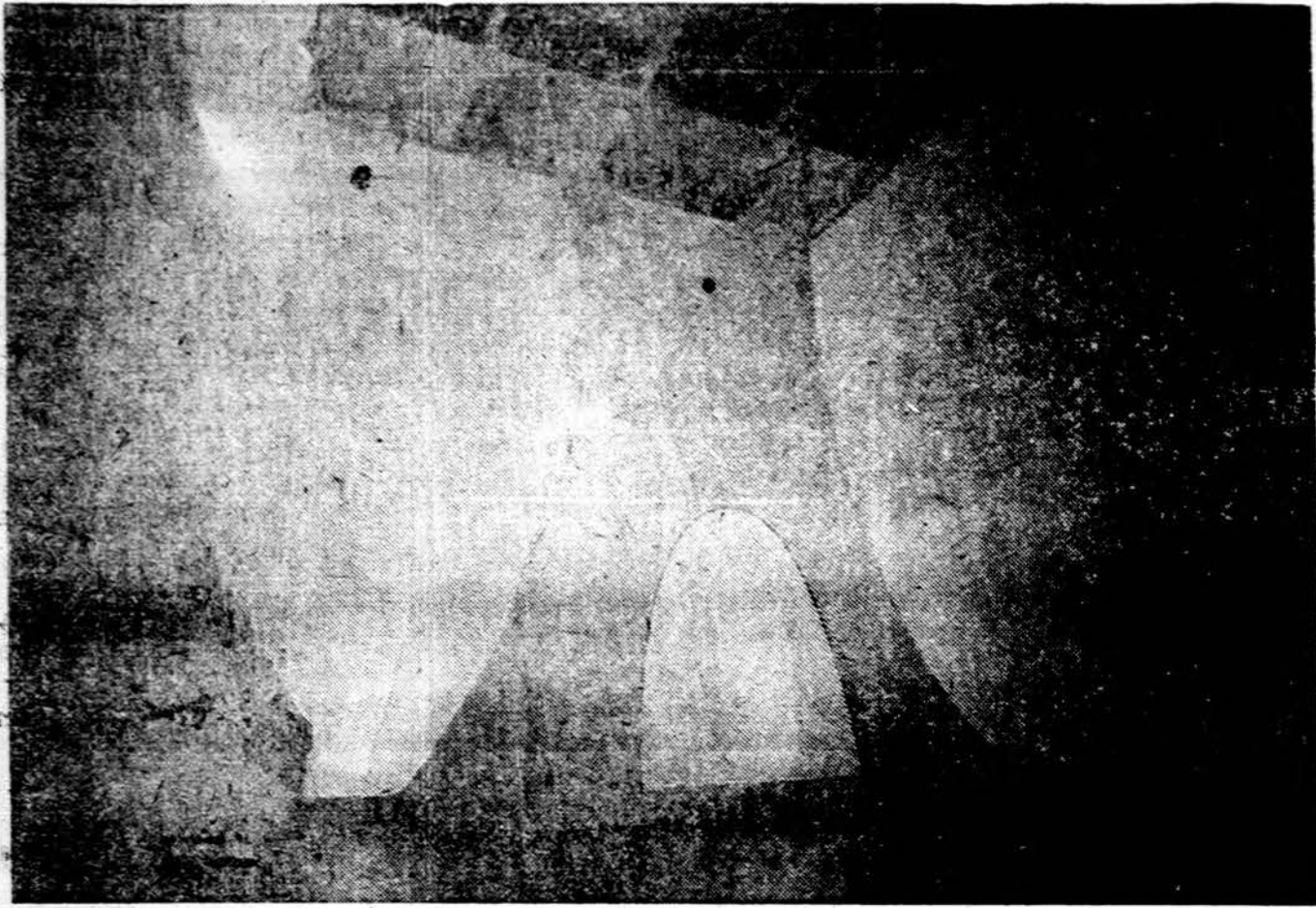
Kai Čiurlionis nevaizduoja šiaurės peizažo, jis teško įkvėpimo simbolių pasaulyje, išlikusiam lietuvių sieloje, kuris mus nukelia į tūlimas ir egzotiškas šalis. Iš tikrųjų, pačių simbolių ypatumai mum leidžia giliau įsikverbti į lietuvių sielą. Galime netgi tvirtinti, sako autorės, kad Čiurlionis atskleidžia dar labiau lietuvių, lai "Zodiako" ženkluose išsiskako save ne šiaurės vaizdais.

Čiurlionio paveiksluose vyrąja absoliuti tyla. Beribė žvaigždžių, erdvių tyla (Pasaulio sukūrimas, Pirmamidžių sonata) ir fantastinio, užšalusio ir skaidraus pasaulio arba taip pat egzotinių peizažų, kurie atrodo nugarimzdė begarsėje erdvėje. Dailininkas jautė šitos tylos emociją. (Nukelta 1 5 pusl.)

Dail. Rg. Ingelevičienė

Nuotr. V. Mazelis

Vaidas viduj formos (Nuotr. Harry Taylor)

Gaubtos linijos kelia erdvingumo jausmą

Aleksandra Kašubienė pasakoja apie erdvės buveines

Kas yra Aleksandro Kašubienės erdvės buveinės, mums šiek tiek atskleidė 1973 metų rudeninis LITUANUS. Daugiau apie jas lietuvių spaudoje, bent šių eilučių autoriui, nebuvo tekę skaityti. Laimingu atveju, š.m. kovo mėnesį erdvės buveines A. Kašubienė įrengė Cranbrook'o meno muziejuje (muziejus yra vienoj Amerikoj gerą vardą turinčioj Cranbrook'o Meno ir architektūros akademijoj, už maždaug 25 mylių į šiaurę nuo Detroito). Kovo 28 teko dalyvauti šių buveinių atidaryme. Kartu su keliolika lietuvių (deja, tik tiek teespėjo iš lūpų žinią gauti) ir šimtais amerikiečių teko vaikščioti po šias buveines, jose stoviniuoti, sėdinti ir...gulinti. Išgėrus balto ir raudono vyno, kurį atidarymo proga į sunkias taures ten gausiai pilstė, teko vėl ir vėl po buveines lankytis. Teko susipažinti su ponu Aleksandra Kašubiene, šio to ant greitųjų paklausinėti (iki ją apspitė kiti nusivesdavo) ir susitarti dėl keleto rašytų klausimų spaudai.

Aleksandra Kašubienė

Apie Aleksandrą Kašubienę ir jos kultivuojamus meno žanrus žinių apstu abiejose mūsų enciklopedijose (LE ir EL). Prieš pradėdamas su dailininke savo pokalbį, pacituosiu, kaip entuziastiškai rašo amerikietis meno kritikas, erdvės buveines Cranbrook'e apžiūrėjęs. Štai Joy Ha-

kandon Colby straipsnio pradžia DETROIT NEWS dienraščio balandžio 4 laidoje: "Tarptautinio masto New Yorko dailininkė Aleksandra Kašuba save vadina 'general practitioner'. Bet tik duok jai truputį nailono elastingos medžiagos, ir ji pakeis kumpelį pasaulio, statydama tunelius ir urvus, labirintus ir slaptavietes, skliautuos angas ir įėjimus pro permatomas sienas".

Cia jau pradėsiu pokalbį. — Kaip patekote ir kaip ilgą laiką Cranbrook'o Meno akademijoj?

— Į Cranbrook'ą patekau per šios akademijos audinių departamentą. Kas pavasarį 'graduate students' iš ten atvyksta į New Yorką lankyti dailininkų studijas ir galerijas. Trejus metus iš eilės jie lankėsi ir pas mane, o per eilą rudenį buvau pakviesta dėstyti "Erdvių buveinių principus ir statybos metodus". Tuo tikslu ten ir atsiradau sausio mėnesio gale ir, savo kursą užbaigusi, balandžio viduryje grįžau į namus. Už šį kursą buvo duodami 3 kreditai, ir 25 studentai juos gavo.

— Iki maždaug 1970-ųjų pradžios buvote žinoma kaip skulptorė-keramikė bei mozaikų kūrėja ir dalyvavote daugybėje meno parodų. Gal galėtumėte pasakyti, kuriuos savo darbus labiausiai vertinate ir kurias parodas laikote geriausiai pavykusiomis?

— Pirmiausia, aš nesu skulptorė. Keramikoj dirbau iki 1962 metų, o nuo tada perėjau į mozaiką. Parodose dalyvavau labai retai, nes darbai yra architektūrinio pobūdžio. Jų reikšmingiausia buvo Waddell galerijoj, New Yorke, 1966 metais, kai individualioj parodoj (one woman show) buvau išstaciūsi juodo marmuro mozaikas. Ši paroda atidarė duris į rimtus ir didelius užsakymus, kurie buvo atlikti vienos spalvos marmure, ar statybinėmis plytomis.

— Bene prieš šešerius metus jūs kaip menininkė didžiąja meile tapo žanras, kurį angliskai vadiname "space shelter for the senses" ir "space definitions". Lietuviškai jūs tai vadinate "erdvės buveinėmis". Visų pirma paaiškinkite, ar jūs buvote šio žanro pradininkė? Jei taip, tai kada jį ėmėte puoselėti ir kokiu būdu?

— Ši medžiaga pirmą kartą buvo panaudota gal prieš 16 metų, vienoj Italijos bienalėj. Ji nuo tada buvo naudojama kaip dekoratyvinė plokštuma, kurią galima lengvai tampyti į visus šonus. Aš su ta pačia medžiaga pradėjau statyti trijų dimensijų formas, įaugindama jas į esamus architektūrinius rėmus — lubas, grindis, sienas. Kadangi į tas formas galima įžengti ir jose judėti, buvoti, dirbti, ar miegoti, vadinau jas buveinėmis; o kada-

gi ši medžiaga permatoma ir lengva, ji nei vaizdiniai, nei fiziniai nesuskaldo erdvės, o tik ją apibūdina, tas formas vadinau erdvinėmis buveinėmis. Šią medžiagą pirmą kartą naudoju 1970 metais Contemporary Crafts muziejuje New Yorke, kur buvau pastačiusi "Contemplative Environment".

— Jau 1972 metais SATURDAY REVIEW rašė, jog jūs (tuomet dar eksperimentinės) erdvės buveinės išsivadavo iš 90 laips. kampu, tad ir iš kubų tironijos. Jei teisingai suprantame, erdvės buveinės turėtų būti įrengiamos didelėse, gal net milžiniškose salėse. Patalpas galėtų dalintis dvi ar daugiau skirtingų interesų grupės. Betgi dauguma patalpų, kur buveines statytumėte, yra kubų formos. Ar jūs buveinės nesudarytų bereikalingo erdvės švaistymo (waste)?

— Įdomu girdėti, kad matote tas buveines net milžiniškoje patalpose. Bet nuomonė, kad lenktos linijos švaistosi su erdve, arba kubinės formos duoda daugiau vietos, yra mitas. Praktika pakartotinai įrodė, kad toj pačioj kvadratoj realybėje yra atvirkesniai. Mat, iš vienos pusės lenktų linijų plane nėra tuščių kampų ar aklų vietų; iš kitos pusės, gaubtos linijos skelia erdvingumo jausmą. Todėl ir gausi įspūdis, kad nesiskaitoma su erdve. Perna viena studija tai itin ryškiai pailiustravo — konvencionalus architektų planas vos sutalpino 65 žmones, kai tuo tarpu linijinių konfigūracijų išdėstyme toj pačioj patalpoj sutalpino net 79 darbininkus, o atrodė, kad erdvės dar likę daug, kad dar vis švaistomasi su erdve. Žmonės nepratę dirbti su gaubtomis linijomis.

— Kada kilo mintis buveines eksponuoti Cranbrook Academy of Arts? Kaip ilgai ir kiek žmonių teko jas siūti, montuoti? Ir ką su jomis darysite, kai paroda pasibaigs?

— Vykdamą į Cranbrook'ą, neturėjau net užmanymo ką panašaus statyti. Tačiau, paskaitoms įpusėjus, administracija pasiūlė mums šiaurinėj muziejiaus galeriją, kuri yra 36x32x16 pėdų. Muziejuje betką nestatysi, ypač kad jau buvo užplanuotas atidarymas ryšium su kitomis parodomis. Kovo 6 su studentais pradėjome diskutuoti galimybes. Per 3 dienas padarėm pradinius brėžinius, o kovo 28 jau buvo ir atidarymas. Kaip matote, viską teko išplanuoti, pagaminti ir pastatyti per 22 dienas. Visas darbas buvo atliktas studentų pagalba ir, skaičiuojant kurso klausytojus bei jų draugus entuzias-

tus, tur būt, daugiau kaip 40 jų prisidėjo prie statybos. Šis projektas buvo pratiminis užsiėmimas, o ne mano darbų paroda. Kadangi ir medžiaga ne mano (ją radau tenai, naudotą jau anksčiau), ji ir paliks akademijos žinioj. Prileidžiu, kad ateityje ta pati medžiaga bus vėl kada panaudota.

— Cranbrook'e pastatytų buveinių medžiaga — storas, stangrus, šviesus nailonas (nailonas, tiesa?). Įsivaizduojame • tokias buveines keliolika ar keliasdešimt kartu didesnes, pastatytas keliose milžiniškose salėse. Jų medžiaga persviečiama — už 'sienos' jo beveik visai nesulaiko. Ir įsivaizduojame, jog kiekvienoje buveinėje vyksta karšti politinių grupių posėdžiai... Ak, malonėkite mūsų rūpestį sumažinti!

— Taip, ši medžiaga yra 100 proc. nailonas. Man yra sunku įsivaizduoti tokias buveines, iš didintas net keliasdešimt kartu, nes pati medžiaga tam būtų netinkama. Tačiau ir kasdieninėse situacijose permatomumas bei garsų problema turi ir neigiamų ir teigiamų savybių. Nepamirškime, kad permatomumas perleidžia šviesą; garsai ne visada vengtinai, o kartu su garsu ir o ras cirkuliuoja. Buveinėse atliktos studijos išskėlė įdomių dalykų, ir pasirodė, kad privatus jausmas remiasi daugiau į saugumą nuo žiūrovo akių, nei į izoliaciją nuo žmogaus garsų, kaip kad buvo manoma.

— Kai panašias buveines eksponavote New Yorke, tai sulaukėte sudeio spaudos bei televizijos dėmesio. Kur dar esate surengusios tos rūšies parodas ir kokia publikos reakcija. Kiek jūs paroda domėjosi Detroitais?

— Kai jūs sakote "tos rūšies paroda", prileidžiu, kad turite galvoj ne praktišką pritaikomumą, bet muziejinę situaciją. Tokia paroda turėjau perėta pavasarį San Franciske, DeYoung Memorial muziejuje, kur stačiau spektro spalvų struktūras salėje, kuri buvo 80x40x18 pėdų. Visi kiti projektai ne parodiniai, bet pritaikinti kokiai specifinei paskirčiai — mokyklai, eksponavimui ar protiniai atsilikusių vaikų studijoms. Leiskite pakartoti, kad paroda Cranbrook'e buvo ne mano darbu, bet serija pratimų, atliktų su studentais, norint juos praktiškai supažindinti su elementarių formų realizavimu. Dėmesio susilaukėm pakankamai, lankytojų buvo daug. Tą įvykį plačiai aprašė du dienraščiai, o balandžio 14 žadėjo rodyti televizijoj. Ar matėt?

— Gaila, televizijos programą praziūpočiau. Dar dėl praktiško buveinių panaudojimo. Kur jos galėtų būti pritaikintos baigiančioje mus apkurtinti didmiesčių atmosferoje? O gal tai geriausias išradimas nafta permirkusiems arabų milijardieriams, jų haremų romantikai puoselėti?

— Pritaikomumų galimybes plačios ir jos augančios. Šis statybinis metodas tinka mokykloms, įstaigoms, fabrikams, ligoninėms. Tos rūšies sienos yra lengvai nuimamos ir lengvai pakabinamos, kai medžiaga pritvirtinta su Velcro ziperiais. Jos skalbiamos, jų dažyti nereikia, ir labai lengvos, galima jas laikyti supakuotas. Visa Cranbrook'e naudoja medžiaga svėrė mažiau kaip 100 svarų. O dėl haremų, tai sakoma, kad arabai mažiausiai domisi tuo, kad jiems primena jų pačių kultūrą.

— Ak, dar ir 'lietuviškas' klausimas. Jei buveinių pristačius pvz. Chicagos Jaunimo centre, Detroito Kultūriniam centre, New Yorko Kultūros židiny, ir į jas sukvietus skirtingas grupes metinių susirinkimų atlikti... ar, manote, būtų geri rezultatai?

— Neabejoju. Experimentai ir praktika parodė, kad tos buveinės veikia raminančiai — žmonės nelinkę ginčytis, būna atviri ir nuoširdūs. Ar tokia atmosfera

VLADAS ŠLAITAS

APIE MEILĘ SENATVĖJE

*O Filomena!
Seni prisiminimai nelinksmina,
ir jeigu linksmina,
tai jų linksmumas yra netikėtas.
Pirmiausia,
reikia labai daug valios pastangų,
seniems prisiminimams susigrąžinti,
nes savaime jie neateina,
ir kai ateina,
tai visi jie,
tie seni vaizdai ir veidai,
yra neaiškūs ir apdulėję laika ir nuobolė dailėmis.
O Filomena!
Tavo vardą prisimenu,
ir tavo meilės žodžius,
kuriuos kartą tu man esi sakiusi,
aš ir po daugelio metų prisimenu,
nesgi žodžiai yra stipresni už prabėgantį mūsų gyvenimą,
tačiau tolimo tavo veido neprisimenu.
Taip, Filomena,
tai ir yra visa tai,
apie ką aš kalbėjau,
kai sakiau,
jog seni atsiminimai senatvėj širdies nelinksmina.
Lieka kažkur atminimuose tolimas gluosnio lapas,
tačiau tolimo gluosnio lapo nebeužtenka
mūsų buvusios meilės svajonėms susigrąžinti.*

— Taip, ši medžiaga yra 100 proc. nailonas. Man yra sunku įsivaizduoti tokias buveines, iš didintas net keliasdešimt kartu, nes pati medžiaga tam būtų netinkama. Tačiau ir kasdieninėse situacijose permatomumas bei garsų problema turi ir neigiamų ir teigiamų savybių. Nepamirškime, kad permatomumas perleidžia šviesą; garsai ne visada vengtinai, o kartu su garsu ir o ras cirkuliuoja. Buveinėse atliktos studijos išskėlė įdomių dalykų, ir pasirodė, kad privatus jausmas remiasi daugiau į saugumą nuo žiūrovo akių, nei į izoliaciją nuo žmogaus garsų, kaip kad buvo manoma.

— Kai panašias buveines eksponavote New Yorke, tai sulaukėte sudeio spaudos bei televizijos dėmesio. Kur dar esate surengusios tos rūšies parodas ir kokia publikos reakcija. Kiek jūs paroda domėjosi Detroitais?

SENI EILERAŠČIAI

*Tu man buvai svajonė ir likai
tikslai svajonė. Pasvajosiu
dar vieną vasarą. Po to
tave padėsiu užmarštin,
kaip seną knygą,
ir niekadaus tavęs daugiau nebeatimsiu.
Seni eilėraščiai tolygūs mano meilė,
kuri priklauso mirusių pastatui,
jie kartais grįžta pas mane,
seni eilėraščiai,
tačiau jau niekad nebegrįžta mano meilė.*

MIRTIES KARALYSTĖJE

*Prieš mano gimimą nebuvu vieto,
ir po mano mirties nebus nieko.
Tas laiko tarpas,
kursai stovi tarp vieno meilo ir kito meilo,
yra mano gyvenimas.
Ar kada nors,
po mirties,
prisiminsiu prabėgusį savo gyvenimą?
Aš žinau, kad numirusio namo sienos neprisimena savo gyvenimo.*

*Ir tačiau aš tikiuosi stebuklo,
nes vieną kartą
Dievas teiksias mane priimti mirties karalystėje.*

GERIAUSIA

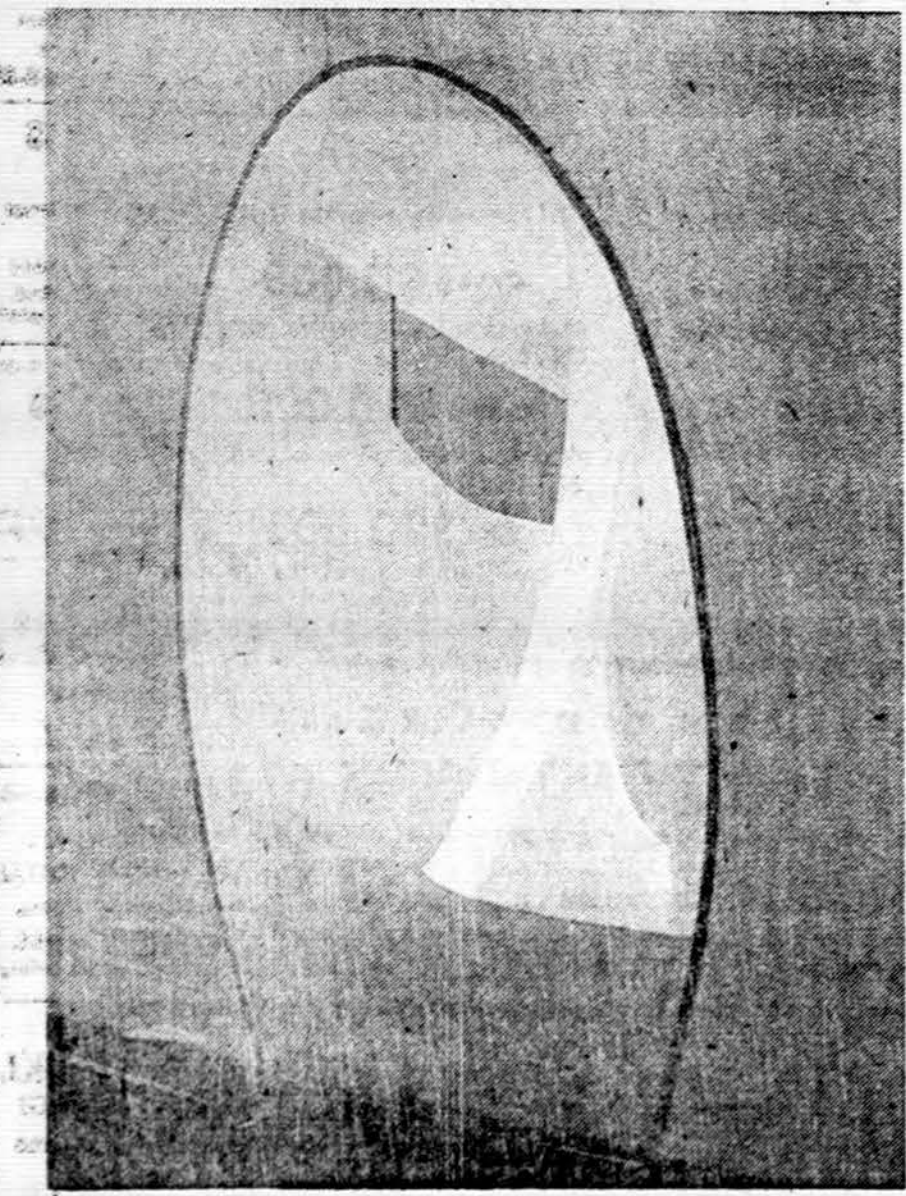
*Svarbiausia
yra susigyventi su mintimi,
jog iš mažens esu apribotas,
jog aš galiu pasiekti tikslai tiek,
arba tiek,
Ir nei per colį daugiau,
ar mažiau.
Ir tai yra mano paguoda,
arba mano nelaimė;
paguoda,
jei apribojimą primu su kriščiūnais susidomėjimu,
ir nelaimė,
jei negaliu susigyventi su savo širdies
ir su savo troškimų rubeliumu.
Ilgą laiką žiūrėjau į vienąšį lauko vėlavą
ir radau,
kad geriausia gyventi širdies vienybėje
ir dangaus debesų malonėje.*

PAMOKYMAS

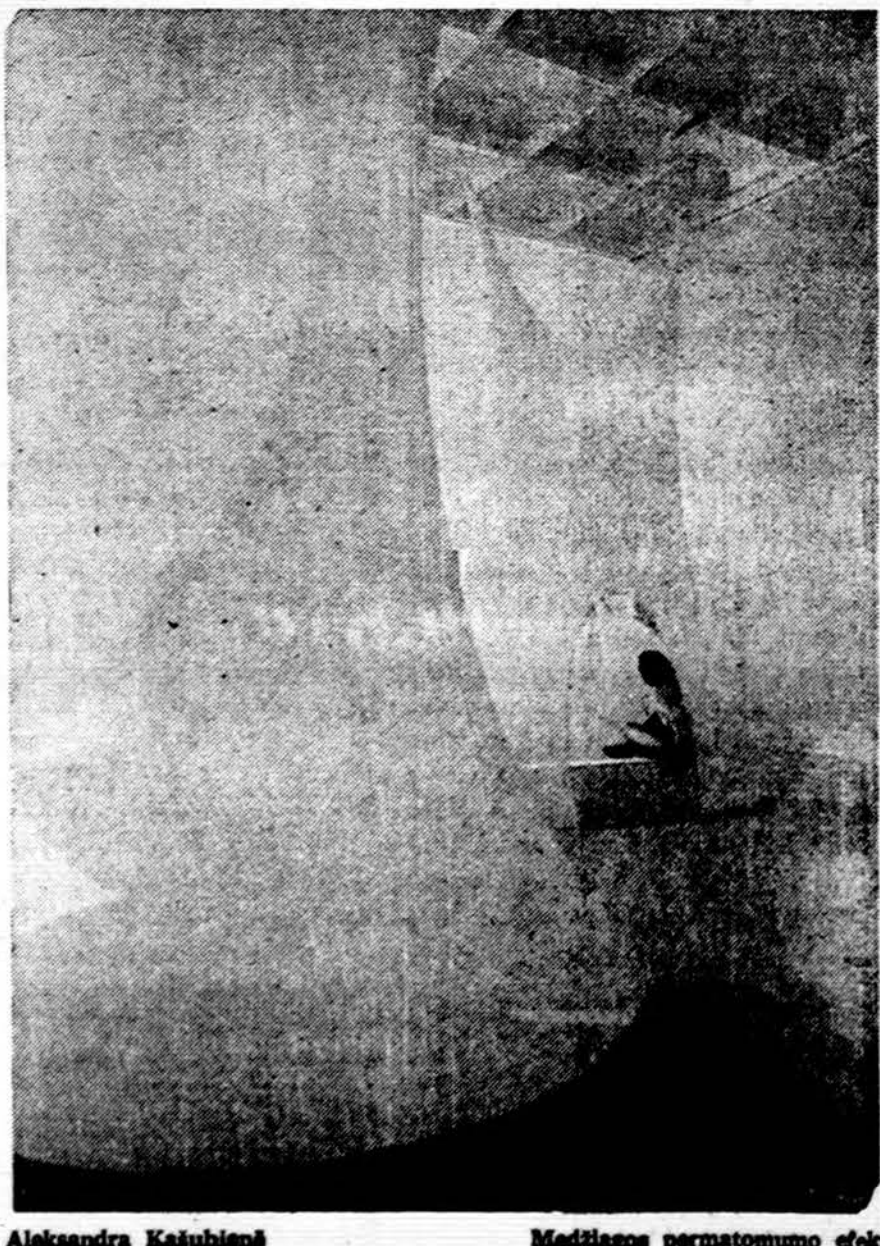
*Venkite
naktinės lempos abažūro.
Elkitės tvarkingai jo šviesoj,
nes abažūras
gali nudėginti,
o po to
raudonas ženklas pasiliks visam gyvenimui.
Neapsinuoginkit
per daug.
Tegu palieka
meilėje rožinės spalvos paslaptį.
Tegu klajoja vasaros danguj
skaistūs vasaros nakties mėnuliai.*

VIENOS VASAROS SAULĖ

*Kadangi senstu,
ir kadangi ilgėsnis rašymas mane vargšina,
tai dėl to vis labiau mane traukia trumpi dalykai.
Imu,
pvz. žini,
viksvos šešėlį,
nes mano metuose
vienos viksvos graudaus šėšėlio plėsi užtenka.
Arba kartais tave prisimenu.
Tik tave iš visų visame plačiame pasaulyje,
ir tada vienos vasaros didelis akies meilės
šviečia mano prisiminimų ir meilės gyvenime.*

Aleksandra Kašubienė Žiūrint vidun (Nuotr. Harry Taylor)

Aleksandra Kašubienė Medžiagos permatomumo efektas (Nuotr. Harry Taylor)

(Nuotra. 1, 4 gal.)

Lietuva kryžiaus karų poezijoje

Apie Schondocho vizijinę poemą "Lietuvos karaliaus krikštas"

I. JAKSTAS

Schondach, LIETUVOS KARALIAUS KRIKŠTAS. Vizijinė poema iš XIV amžiaus. Vertė A. Tyruolis. Išleido M. Morkūnas Chicagoje 1976 m. Viršelis ir puslapis piešinys Dan-guolės Stončūtės. Leidinys 32 pusl., kaina \$1.50, gaunamas ir "Drauge".

Mūsų darbštus poetas ir vertėjas Šešplaukis — Tyruolis 1945 m. aptiko Bodeno ežero salos mies-telio Donauwshingeno bibliote-koje Schondocho poemą ir, patar-tas prof. Z. Ivinskio, ją išvertė į gražią lietuvių kalbą. Labai ve-luojant, poema išspausdinta Mor-kūno spaustuvelyje šiais metais.

Kadangi poema yra atgarsis kry-žiuočių vestų kryžiaus karų prieš lietuvius, tai ją reikia žvelgti iš bendros kryžiaus karų poezijos perspektyvos.

Geopolitinė Lietuvos padėtis tarp Rytų ir Vakarų pasauliu lėmė jos savaimingą istorijos kė-lia. Dėl tam tikrų istorinių apl-inkybių pradėjusi valstybinį gy-venimą su sena pagonyste, Lietu-va neįsijungė iš pat pradžių nei į Rytų, nei į Vakarų krikščioniš-ką pasaulį. Tačiau ji buvo abiejų veikiami ir pati veikė juos. Daus-giau ji veikė rytietiška pasaulį, kai plačiai isiterpė į jį ir net rungtyniavo su jos centrine valš-tybe dėl pirmenybės jame. Kito-kie santykiai susidarė su vakarie-tišku pasauliu. Čia lietuviams le-miamos reikšmės turėjo kryžiaus karų laikmetis, kada pati jų valš-tybė prasidėjo. Lietuvos šiauriniai-me ir vakariniame pakraštyje at-sirado du kariški-vienuočiai or-dinai, kurie buvo kryžiaus karų dvasios kūriniai. Dėl to Lietuva santykiavo su Vakarų pasauliu, tapusi jo kryžiaus karų lauku. Lietuva pasidarė vakariečiams ki-ta Palestina ir lietuviams dažnai buvo lipdomas saracoŃų (t. y. Palestinos mahometonų) var-das. Vakariečiai krikščioninkai trau-kė iš įvairių kraštų, daugiausia iš vokiškų, kaip jie anksčiau traukdavo į Palestiną. Žygiai kry-žininkams į Prūsiją ir per ją į pa-gonišką Lietuvą teikdavo tokias pat dvasines malones — nuode-mių atleidimą — kaip ir žygiai į Palestiną. Tuo būdu pagoniška Lietuva buvo įtraukta į bendrą europinį kryžiaus karų sąjudį ir jo gausioje literatūroje paliesta.

Apie kryžiaus karus prirašyta daug kronikų, atsišaukimų, laiškų ir šiaip visokeriopų dokumen-tų ir prikurta daug poetiškų vei-kalų. Apie šiuos paskutiniuosius kalba išsamiai vokiečių autorius Friedrich - Wilhelm Wentzlauff - Eggerbert knygoje "Kreuzzugs-dichtung des Mittelalters. Studien zu ihrer geschichtlichen und dichterischen Wirklichkeit" (Berlin 1960).

Autorius giliai nagrinėja, žvelg-damas į viduramžių autorių kū-rinius, kryžiaus karo idėjos kil-mę ir pačių tų karų tikrovę. Anot jo, kryžiaus karai, kaip jie atsi-spindi poetiškuose kūriniuose, bu-vo plataus masto dvikova tarp krikščionių ir pagonių. Krikš-čionims karas su pagonimis buvo teisingas karas (bellum iustum) ir jo pagrindinis tikslas priversti pagonis krikštytis. Todėl apie pa-gonius, ypač jų vadų, krikštą dažnai kalbama poetiškuose kūri-niuose. Minėtas autorius F. W. Wentzlauff - Eggerbert teikia trump-ą skyrelį (294 p.), kur kalba ir apie Vokiečių Ordino kryžiaus karų kūrybą. Joje, pagal autorių, ir atsispindi teisingo karo sam-prata, kokia buvo taikoma kry-žiaus karams rytuose. Autorius nurodo, kad Vokiečių Ordino kryžiaus karų poezijoje "dažnai veikia tematika tarsi perimta iš ankstesnės kryžiaus karų idėjos motyvų". Pagal šį vokiečių mokslininko teiginį galima žvelgti ir į Schondocho kūrinį.

II
Atrodo, nebus suklysta, pačioje pradžioje pastebėjus, kad Schon-docho kūrinys nėra istorinės tikrovės pavaizdavimas. Jis yra greičiau kryžiaus karų idėjos, pritaikytos Ordino kovų su pagoni-mis išraiška. Todėl atkrinta rei-kašas svarstyti klausimą, ar kara-liaus sąvokoje čia vaizduojamas Mindaugo, ar Butauto krikštas. Poetas nei vieno, nei kito greičiausiai neturėjo galvoje. Jis, jei ne klyžiuočių ordino narys, tai turėjo būti jiems artimas, ir jam rūpėjo pagarbinti kryžiuočiai, pa-rodyti, kad jie yra Dievo išrinkti riteriai, yra skirti kovai su paga-nimis. Gal būt, Schondocho nei-svetimas buvo popiežių atsišau-kimuose kryžiuočiams taikytas "Kristaus atleto" epitetas, kuris ir tvirtintų antžmogiską jėgą. Vizijinės poemos, kaip ji vertėjo Tyruolio pavadinata, tikslas yra parodyti pagonims supernatūrali-nės riterių jėgos šaltinį, panaudo-jus katalikišką transsubstanciu-acijos dogmą. Tik ji poeto mo-difikuota: vietoje tikro Kristaus kūno ir Kraujo-ostija mišiu au-koje virsta visatos "Viešpačiu Tverėjū". Poetas nusako šiais žo-džiais pagonio stebėtą tą esminį mišiu aktą:

Džiugiai nustebes jis (t. y. pagonis lietuvis -J.) regėjo,
Kaip ėmė kunigas Tverėja,
Tą Viešpatį visatos dūdį,
Kurį jo žvilgsnis nūn palydi,
Ir kaip stipruolių vyrų jis
Sulaužė veik į tris dalis:
Ir buvo tai trys karžygiai,
Galėję pilti griaūt smagiai,
Ir į save jis ėmė juos (16 p.).
Poetas tęsia savo giesmę sekda-mas Mišiu apeigas. Kur kunigas dalija komunią tikintiesiems, at-seit, riteriams, autorius rašo:
Netrukus pamačiau ir tuos,
Kurie ten buvo, kaip jie ėjo
Priimti pamaldžiai Tverėja
Iš rankos kunigo po vieną.
Lietuviui buvo tai naujiena.

Šis karaliui pagoniui praneštas slapto pasiuntinio vaizdas paver-čiamas motyvu poemos pagrindi-niam turiniui — karaliaus krikš-tim.
Kaip visi kryžiaus karai, taip ir lietuvių — kryžiuočių kovos buvo plataus masto krikščionių — pagonių dvikova. Jos galuti-nis, kryžiuočių siektas tikslas bu-vo užkariauti pagonišką kraštą ir gyventojus pakrikštyti. Schon-docho poemoje ir pavaizduotas Vokiečių Ordino tikslas Lietuvos karaliaus krikštą.
Į karaliaus krikšto istoriją įter-plama ir Jeruzalės užuomina, kai Ordino kunigas prašo didžio-jo magistro leisti karalių krikš-tytis:

Garbus magistr! Jam, meldžiu,
Vandens primt! leiskit krikštą,
Kad išpirktam palaima trykštū,
Kaip mes Jeruzalėj visi
Aukščiausiojo buvom išpirkti (26).

Kaip matome, poemoje Ordinas sėdinamas su Jeruzale, nors jis su tuo miestu ne-turėjo nieko bendro. Vokiečių Ordinas įsisteigė trečio kryžiaus žygio metu (1190 m.) prie Akono miesto, kada Jeruzalė jau buvo mahometonų užim-ta. Tačiau jis laikė save įpėdiniu tame šventame mieste 1128 m. įsisteigusios šv. Marijos ligoni-nės brolijos. Jis pasisavino jos var-dą su Jeruzale ir jį išlaikė visą lai-ką. Jeruzalės miesto paminėjimas Schondocho poemoje rodo, kad Ordino įsikūrimo šventoje Zemėje tradicija buvo jame gyva. Tra-dicija duoda pagrindą įrikuoti ir pačią poemą į rytinių kryžiaus karų poezijos lobyną.

Torunės miesto paminėjimas poemoje taip pat aiškintinas Ordino įsikūrimu rytuose tradicija. Juk tas miestas buvo pirma Ordino įsteigta apsaugos piliatė Prūsijoje ir jai duotas šventoje Zemėje Ordino turėtos pilies (To-ron) vardas.

Klausimas, kada poema parašyta? Vertėjas A. Tyruolis ją da-tuoja "po 1377 metų", atseit, po tais metais Austrijos poeto Suchen-wirto apsilankymo Lietuvoje. Vertėjas spėja, kad Schondocho bus girdėjęs legendą iš Suchen-wirto. Tai prielaida, kuriai trūks-ta įrodymų. Iš poemoje paminė-tų totorių, dalyvavusių žygyje prieš kryžiuočius, galima būtų spėti, kad ji parašyta po Žalgirio kautynių. Šiose kautynėse totoriai berods pirmą kartą, Vytauto atvesti, kovėsi su kryžiuočiais. Nors — iš kitos pusės — Schon-dochoi nebuvo svetima visuoti-nai žinoma tiesa, kad Rusija tuo metu gyveno totorių jūngė, t. y. rusai sumišę su totoriais. Todėl jis ir galėjo kalbėti ne tik apie rusus, bet ir apie totorius lietuvių karių eilėse. Dėmesio vertas bent apytikriam poemos datavimui ir joje įterptas dvielis:

Kaip sunkiai varginami buvę
Dar nepakrikštyti lietuviai (13 p.).

Dvielis rodytų, kad poetas rašė po Lietuvos (ir Zemaičių) krikšto ir tai poemoje netiesiogini-niai pažymėjo.

III
Schondocho vizijinė poema "Lietuvos karaliaus krikštas" yra vėlyvas gausios viduramžinės kry-žiaus karų poezijos kūrinys. Jam tinka Wentzlauff — Eggerbert pa-sakymas, taikytas visai Vokiečių Ordino panašiai kūrybai: "Pavė-luotas kryžiaus karų ideologijos renesansas" (295 p.). Istorija lė-mė lietuvių tautai būti įtrauktai į europinį kryžiaus karų sūkurį ir tapti ji lietuviškos poeinės kūrybos objektu. Todėl poema kiekvienam lietuviui, kuriam miela savos tautos žilgoj senovė, turi būti dė-mesio verta ir skaitoma.

ALEKSANDRA KAŠUBIENĖ

Atkelta iš 3 pusl.

yra pagėdautina, nuspresti tega-li rengėjai, nes jie žino, kokiais tikslais tie susirinkimai būna šaukiami.
— Kai šis pokalbis pasiekė skaitytoją, Jūs buveinės iš Cranbrook'o muziejaus jau seniai bus išgabentos (paroda tę-sėsi nuo kovo 28, iki balandžio 18). Kada ir kur esate vėl nu-mačiusi rengti panašią parodą?
— Šiuo metu parodų nenuma-tau.

— Ir dar vienas klausimas. Jūsų parodos atidarymo progą publika buvo vaišinama baltu ir raudonu vynu. Tai buvo vie-nas iš pačių ekstravagantiškiausių parodų atidarymų. Dalios Augūnienės provokuoja, bū-reliui tautiečių Jūs pradėjote pa-sakoti apie ankstesnės parodos atidarymą, kur publika būvusi vaišinama... kvapais. Deja, čia Jūs pasigriebė agresyvi parodos lankytoja amerikietė ir nusivedė. Savo pasakojimo Jūs neužbaigė-te. Būtų labai įdomu, tikiu, apie tai išgirsti didesnei auditorijai.

— Kvapai buvo naudojami tam pačiam lygyje (capacity) kaip ir kitos planingos sensori-nės preokupacijos. Kai savus svečius vaišinate gardumynais, žadinate jų skonio pojūtį; kai užstatote radiją ar atidžiai at-rinktas plokšteles, stimuliuojate klausytojų ir kartu įtaigojate klausytoją; kai parvykę iš kelio-nių rodote skaidres, užimate sve-čius vaizdiniai. Pridėkite dar kvapus, ir uoslės pojūtis liks ne-pamirštamus. Tie kvapai buvo specialiai sukurti Danutės Pa-jaujytės-Anonis, kuri yra žymi

Atostoginis džiugasmas — saulė ir vanduo

Nuotrauka Vytauto Maželio

"XX AMŽIAUS" SUKAKTIS

Spaudos darbo atsiminimų pluoštas

JUOZAS PRUNSKIS

(Pabaiga)

Ladogos ežero saloj

Iš Helsinkio nutariau dar nuva-žiuoti prie didžiojo Ladogos ežero. Susidomėjau tame ežere esančia sala, kuriame buvo rusų pravoslavų vienuolynas. Į salą vežė turistiniai laiveliai. Ten buvo ir viešbutis ke-liautojams. Rytė, nebesirūpindamas pusryčiais, nuėjau padaryt inter-views su jų vyresniojuoju, iguminu. Paskiau salos pakrašty susiradau atsisakyti trobelę, su mažytėmis durelėmis, kad tik prie žemės pri-lenkęs gali įeiti. Radau senelį su il-giausia barzda. Turi milžiniško di-dumo švento Rašto knygą. Vieton lovos — lentos. Sakau, kieta gi mie-got. Jis atsakė: "Jei bus minkšta, tai anksčiau neatsikelsi..."

Kai grįžau į vienuolyną, jau visi buvo papusryčiavę. Fejės į valgyklą, pamaciau gana jauną mergaitę, at-siklaupusią ant grindų ir jas valan-čią. Pastebėjusi mane katalikų ku-nigo uniformoje, paklause:

- Ar jūs iš Lietuvos?
- Taip.
- Ar jūs kun. Prunskis?
- Taip. Bet kaip jūs visa tai ga-lite žinoti?

Pasirodo, ji buvo mūsų pasiunti-nybės Helsinky sekretorė. Atosto-gas, kaip mokanti svetimas kalbas, pralaidžia čia, patarnaudama turis-tams. Vėliau Suomijoje aptikau ne-mažai studentų taip patarnaujan-čių keleiviams. Ji man padavė pus-ryčius. Skubėjau, nes reikėjo bėgti į garlaivį. Kai ten st. bagaželiu nu-sikrausčiau, belaukiant išplaukimo, tik atleki ta mergaitė ir sako, kaž-ką tiesdama: "Aš čia tau, kunigėli, kelionei šiltą blyną"... Tarp ekskur-santų buvo ir vienas protestantų kunigas. Tas pažūrėjo, pažūrėjo ir mane ir sako: "Ale, kad Tamsta, ku-nigėli, greit ir pažintis sumezgi..."

Važiavau į šiaurę traukiniu, plačiau upių rėvomis, o pagaliau autobusu pasiekiau patį šiaurinį Suomijos kraštą, kur vasarą saulė nemusileidžia, o toliau jau šiaurės Ledinotojo okeano vandenys. Ties pakrantės fiordu buvo aukštas vien tik akmens kalnas, kuriuo ejuo vie-nui vienas iki statumos ties van-denių. Atsivėrė tokia vandens pla-tybė, kad atsiklaupiau ir pasakiau: "Ašū, Viešpatie, kad leidai man pamatyti Tavo gražųjį pasaulį".

Vengrijoje ir Prancūzijoje

Vengrai, prieš ruošdami savo tarptautinį kongresą, pakvietė ir Lietuvos laikraštinkus aplankyti jų šalį. Apgyvendino mus liuksu-siniame Dūnojaus salos viešbuty. Iš

chemikė-perfumistė.

— Ašū p. Aleksandrai Kašubienėi už pokalbį ir už erdvės buveinių nuotraukas.
Alfonas Nakas

dos paliko neužmirštamą įspūdį, bet pasiliko atminty ir tas rūpestis, kai reikėjo pasakyti nors ir miniatiūriškai trumpą kalbą prancūziš-kai...

Taip bedirbant "XX Amžiaus" dienraštį, kuris man buvo pati geriausia žurnalistikos mokykla, jau-tėme, kad ima smarkiai niaksty-tis tarptautinė padangė ir man kas-kart stipriau krito į galvą mintis — ar ne geriau būtų, kad redakto-rius pareigas perimtų pasaulietis. Buvo dar ir kitų priežasčių. Dien-raščio kolektyvo nariai buvo pla-tesnių pažiūrų, kaip kun. Yla saky-tų, pilnutinės krikščionybės nešė-jai. Arkivyskupo J. Skvircecko pažū-ros buvo kiek konservatyvesnės. Tar-pais mūsų dienraščio ir vyskupų-mėlynuojanti jūra, pajūrio promena-

Baigus net gaila, kad negalima šių prisiminimų pluošto pailtust-ruoti bendra kolektyvo nuotrauka. "XX Amžiaus" žmonės ne sau tar-na-vo ir ne savęs ieškojo — nieka-da net drauge nėra nusifotografavę...

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR With \$1,500 You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.	19" Diagonal COLOR Remote-Control With \$1,500 You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,895.54 in 72 months.
Or With \$2,000 And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.	Or With \$2,000 And your money grows to \$2,122.23 in 4 years.
Or With \$5,000 And your money grows to \$6,588.46 in 2 1/2 years.	Or With \$5,000 And your money grows to \$6,408.95 in 2 1/2 years.
Or With \$10,000 And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.	Or With \$10,000 And your money grows to \$10,561.99 in 1 1/2 years.
Or With \$20,000 And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.	Or With \$20,000 And your money grows to \$20,892.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVISKAI
Enjoy Your TV NOW PLUS EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE: 1065 OAKTON STREET, DES PLAINES, ILLINOIS 60018, TELEPHONE: 297-0790

ALHAMBRA OFFICE: 324 WEST NORTH AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60607, TELEPHONE: 48-9113

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636, TELEPHONE: 476-7575

Mūsų kalba

APIE "KRAŠTĄ" IR "SKALDYMĄ"

Šalis ir kraštas

Dažnai dabar tenka girdėti sakant ir rašant Lietuvos kraštas (suprauk — visa Lietuva); krašte (taigi Lietuvoje) dabar kita tvarka; iš krašto (iš "krajaus") — iš Lietuvos) ateina prastos žinios. Taip kraštu vadinama visa Lietuva.

Iki šiol žinijome Vilniaus kraštą, Klaipėdos kraštą. Kažin kodėl dabar ir visa Lietuvą pradedame vadinti kraštu.

Sovietai leidžia "Gimtaji kraštas" tokį laikraštą, klaidinti ir niekinti išeiviams lietuviams. Sovietai per tą laikraštą Lietuva vadina tikrai kraštu, atseit, leinančiu į didesnę valstybę, į Sovietų Sąjungą — Tarybų Sąjungą, kurios valdovas — komunistinė Rusija. Ir carų okupacijos laikais Lietuva buvo vadinama kraštu, būtent taip: Severozapadnyj kraj — Šiaurės vakarų kraštas, Lenkija — Privaus kraštas, atseit, Prievyslio (prie Vyslos) kraštas. Ir "Gimtaisiais kraštais" dabar savo pavadinimą primena, kad nepriklausomas Lietuvos nebėra. Tačiau carai Lietuvos vardo visai nenustėpė: Rusijos caras, tarp kitų titulu, vadinosi ir "Didysis Lietuvos litovaitij" — Didysis Lietuvos kunigaikštis.

Mums Lietuva nėra kraštas ir niekada nebuvo kraštas, o tik šalis, visa šalis su Vilniaus kraštu ir Klaipėdos kraštu, su Mažąja Lietuva ir visais kitais Lietuvai priklausomais kraštais ir pakraščiais. Taip Lietuvą iš senovės suprato patys jos žmonės, taip iš tų pačių žmonių kilęs rašė Mairomis: Ar šviečia mums saulė, ar orai aptemę, tu mūsų brangiausia prabosčių šalis...

Ir visiems gerai žinomi jo maldos žodžiai: Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį, kur mūsų sodybos, kur bočių kapai!

Ir Pranas Vaičaitis, beveik Maironio amžininkas, apie savo Tėvyne rašė: Yra šalis, kur upės teka linkamai tarp girių užiančių... Ir gražios tos šalies meginos... Bet kitose vietose jam Lietuva ir "mielas kraštas", į kurį rimu derinosi "raštas". Ir Antanas Baranuskas, paskui vyskupas, dainuodamas dainelę, savo giesmelė, Lietuvą yra kraštu pavadinęs. Bet vis tai atsitiktinimai.

Pažūrėkime, kaip pavyzdžiai apsašo kraštą: Ant marių krašto, Palangos miestely... yr gražus kalnas... (iš dainos). Tos marios — be galo, be krašto. Ant marių krašto žvejai tinklus išloviną. Tėvukas sėdi ant upės krašto ir meškeroja. Nesiešk ant valties krašto, kad pasivirs neįkristum į vandenį! Ant griovio krašto susėdom pasilsėti. Jonas atsigulė iš krašto (lovoje), kad geriau matytų besilinksminančius (iš pasakos). Pienas per kraštus bėga (kai per daug pripila). Nusikilo puodo kraštas. Pankūčiai rudenį išleikia į šiltesnius kraštus (į nežinomas šalis).

Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad netinka mums savo Tėvyne GIURLIONIS (Atkelta iš I psl.) galia ir nepaprastu būdu sugėbė ją išsakyti savo paveiksluose anksčiau nei Carra, vaizdavęs magiškų peizažų atmosferą. Muzika Ciurlioniui pasitaravo (kūnyti garsus, baigia autorės, juos perkeltiant į grynai vizualines kompozicijas. Tai darydamas, Ciurlionis visad išliko ištikimas simboliui, kad jį išnaudotų grynai pitagorinės prigimties intervalai.

vadinti kraštu, dėl to, vadiname ją šalis.

Ką skaldome?

Ogi skaldome malkas kurui, skalas (balanas) pasižibinti, akmenis statybai ir kitką, ką galima peiliu ar kirviu perskelti ar nuskelti. Tikrai ne bendruomenę, ne šeimą ir ne kurią draugiją!

Dar 1917 metais Voroneže, lietuvių mokytojų institute, prof. J. Jablonskis mums nurodė žodį skaldyti, tai yra skaldyti, skirstyti ką į sudėtines dalis. Šeima, draugija, bendruomenė susideda iš atskirų žmonių, jas gali išskaldyti, išskirstyti, išskaidyti.

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas pateikia šitokių pavyzdžių: Skaido pingus rankoje. Susirinkę žmonės skaidėsi į šalis. Elektros srovė skaido vandenį į deguonį ir vandenilį.

Yra ir žodis skaidula: tai kas plonai atplėšta, plausas, lino plaušelis (valakna). Raumenų bei nervų skaidulos.

Taigi jau nustokime skaldyti žodžius. Žmonės sugriauna namą, išardo tvorą. Prisisuko antai toks nenaudėlis ir sugriovė darnią šeimą. Imanoma ir kurią organizaciją sugriauti, išardyti. O mūsų Bendruomenė dar nesugriauta, neišardyta, tik su skaidyta, perskirta ar persiskyrusi į dvi puses.

A. G. Gs.

MIRĖ RASYTOJAS

Rašytojas Paul Gallico, 78 m., kurio romanai buvo tarp labiausiai perkamųjų knygų, mirė Monte Carlo. Jis buvo oitalų imigrantu, koncertų pianistu sūnus, išaugęs New Yorko mieste, baigęs Columbia universitetą. Yra parašęs 43 knygas.

Laiškas redakcijai

Patikslinimas pirmojo lietuviško knygyno Vilniuje reikalu

Alena Vileišytė - Devenienė "Draugo" kultūriname priede 1976.VII.17 rašo savo pastabas "Pirmojo lietuviško knygyno Vilniuje reikalu" ir bando iškelti kai kuriuos mano straipsnio "Kovoje dėl lietuvių kalbos ir knygos" ("Draugo" kult. priedas IV. 17) tariamus netikslumus. Šis mano straipsnis buvo skirtas prieš 100 m. gimusiam kalbininkui, Vilniaus kultūrininkui, knyginkui dr. Jurgijui Šlapeliui paminti.

A. Devenienė cituoja mano žodžius: "1905 m. rugpjūtio mėn. (dr. J. Š.) vedė Mariją Piaseckaitę... Pusei metų nepaėjus J. ir M. Šlapeliai drauge su Elena Brazaityte. Buvom susitarę steigti lyg ir bendrovę-knygną, knygų leidyklą."

Susiradę patalpą Blogoveščenskos g. Nr. 13 (Ją visi vadinė šv. Jono g.), atpirkome porą ten buvusių spintų ir 2 prekystaliu. Nė vyra, nei Brazaityte pinigų neturėjo. Aš buvau kiek susitaupiusi ir gavau kiek iš tėvų. Tai supirkę kiek knygų, 1906 m. vasario 6 d. knygyną atidarėme. (Bibliotekininkystės ir Bibliografijos Klausimai IV, Vilnius, 1965 m. psl. 139).

A.V.D. pridėjo M. Piaseckaitės-Šlapelienės rašo (ant P. Vileišio nuotraukos) fotostatinę kopiją liudija, kad Mariją Piaseckaitę dar prieš vedybas 1904-5 m. buvo P. Vileišio knygyno vedėja. Minėtoji fotostatinė kopija visai neneigia fakto, kad 1906 m. Šlapeliai įsisteigė nuosavą knygyną, kuris per daugelį metų atliko didelį lietuviškos knygos leidimo ir platinimo darbą.

Sia proga noriu pastebėti, kad Alena Vileišytė-Devenienė kartoją mano straipsnio paantraštėje išsivėlusią klaidą: dr. Šlapelio vardas buvo ne Jonas, bet Jurgis. V. Rimšelis, MIC

UNIVERSITETO BIBLIOTEKAI

R. K. Mellon fondas Duquesne universiteto, vedamo Šv. Dvasios tėvų, Pittsburghe, Pa. bibliotekai praplėsti ir naujam šaltinių centrui steigti paaukėjo pusę milijono dolerių.

MIRĖ PROF. BULTMAN

Vienas iš pirmaujančių protestantų teologų, prof. Rudolf Bultmann mirė Marburge, V. Vokietijoje, sulaukęs 22 m.

Kultūrinė kronika

PICASSO PALIKIMAS

Grupė meno specialistų ištyrė menininko Picasso palikimą ir konstatavo, kad jis yra daug mažesnis, negu pirmiau buvo manyta, moks, aplamai paėmus, jis vis dėlto sudaro didelį turta. Vietoje 12.000 aliejiniais dažais pieštų paveikslų, apie kuriuos anksčiau buvo kalbėta, rasta tik 1.500. Be to yra dar 3000 eskizų, neužbaigtų piešinių, 600 skulptūrų ir daugybė smulkių neaprašytų eskizų, gravirų ir keramikų. Picasso palikimo su tvarkymas užėmė daug laiko, nes jo kūriniai buvo palikti chaotiškoje netvarkoje keturiose Picasso gyvenimo vietose. Jis palaikydavo viską, ką jis darė ir kas jam po ranka pakliuvo: ar būtų galas geležinės vielos, kurią jis vėliau panaudodavo skulptūrai, ar senas laikraštis — jo keramikai medžiaga, ar virvelė, kurią buvo aprišta jam įteikta dovana. Prie Rivieros, jo namo sandėliuke, buvo užtiktas rinkinys drabužių iš 1905 metų. Tarp daugelio menkaverčių daiktų buvo sudėti ir brangūs paveikslai. Knisimasis po gausiai sukrautą šlamštą suteikdavo ekspertams ir netikėtų staigmenų. Taip vieną dieną jie rado patį pirmą didžiojo menininko paveikslą, kurį jis kadaise buvo nupiešęs: jautį su skylėmis akių vietoje. Picasso buvo tada 7 metų amžiaus.

Kokią vertę sudaro Picasso meno palikimas, sunku dar pasakyti. Specialistai mano, kad modernio meno rinkos kainos yra nukritusios 30-50 proc. Tačiau dabar nustatyta, kad Picasso paveikslų yra žymiai mažiau, ir ta situacija gali pakelti jų vertę.

Tai labai svarbus klausimas šiemis Picasso turto paveldėtojams. Jie dabar yra susitarę brangesnius Picasso kūrinius palaikyti, nes Prancūzijos vyriausybė yra numatiusi įsteigti Paryžiuje Picasso muziejų. Paveldėtojai yra taip pat tarp savęs susikalbėję nepaduoti nepasitarę nė vieno Picasso paveikslu. T.

Klasikinio mūsų prozaiko, stilistinio kalbos virtuozo

ANTANO VAICULAIČIO

nauja apsakymų knyga —

Vakaras sargo namely

Pirmoji jos laida buvo išleista Nepriklausomoje Lietuvoje ir turėjo didelį pasisekimą. Ši laida papildyta keliais naujais apsakymais.

Užsakymus siųsti — DRAUGAS, 45 W. 63rd Street, Chicago, Ill. 60629. Kaina — \$4.00. 168 pusl. Ilinojaus gyventojai prašomi pridėti 5% (20 centų) mokesčiams.

LIETUVIS DAŽYTOJAS

4612 S. Paulina St. (Town of Lake)

Dažo namus iš lauko ir iš vidaus. Darbas garantuotas. Nuo 5 iki 8 val. vak. skambinti YA 7-9107

STASYS ŠAKINIS

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES, AND CHECKWRITERS

Nuomoma. Pardoda. Taiso

Virs 50 metų patikimas jume patarnavimas

5610 S. Pulaski Rd., Chicago

Phone — 5814111

REMKITE "DRAUGĄ".

Lietuviai kviečiami į ADMAVE'S CHICAGO CAMP

Perrault Falls, Ontario, Canada

prie LAC SUEL ežero

LIETUVIAI SAVININKAI

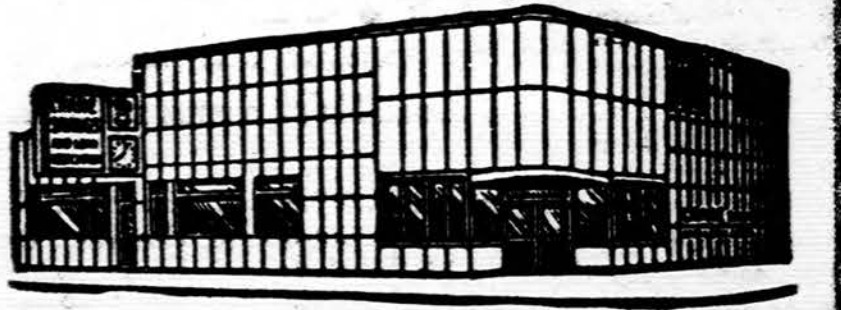
PUIKI ZVEJYBA — PUIKI GAMTA

Išnuomojami namukai — "cabins" 4 — 5 asmenims. Visi modernūs patogumai: elektra, virinimui pečius, šaldytuvai, tualetai, "shower". Pageidaujant, valgis gaminamas išnuomojami laiveliai.

Dėl daugiau informacijų kreiptis į Bernice Ukso

2439 W. 46th Street, Chicago, Ill. 60632

Tel. — LA 3-0690

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING PLACE

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

7 1/2% 6 1/2% 5 1/4%

Mokamas už 6 m. Minimum \$1,000. Mokama už 1 m. certifikatus. Minimum \$1,000. mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGJAMAMS

Daug sutaupysite pirkdami įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai! Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. Prospect 6-8998

Chicago, Illinois. 60629

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019

TEL. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI:

Table with columns for city, address, and phone number. Includes locations like Allentown, Pa., Baltimore, Md., Brooklyn, N. Y., Buffalo, N. Y., Chicago, Ill., Cleveland, Ohio, Detroit, Mich., Farmingdale, N. Y., Hamtramck, Mich., Hartford, Conn., Los Angeles, Calif., New York, N. Y., Miami Beach, Fla., Philadelphia, Pa., Phoenix, Ariz., Rahway, N. J., Silver Springs, Md., South River, N. J., Syracuse, N. Y., Woodhaven, Queens, N. Y., and Utica, N. Y.

1976 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

DAR YRA VIETŲ SEKANČIOSE EKSKURSIJOSE:

Table with columns for date, duration, location, and price. Includes dates like RUGPČIO 23, SPALIO 18, LAPKRICIO 1, GRUODŽIO 7, and GRUODŽIO 20.

VISAS GRUPES LYDĖS PATYRĖ VADOVAI. VISOS GRUPĖS BUS 1 DIENĄ VEZAMOS Į KAUNĄ, TAI PAT IR Į TRAKUS 1/2 DIENOS. 1977 METŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ PRASIDĖS GEGUZĖS MĖNESI. PRASOME REGISTRUOTIS IŠ ANKSTO.

EKSKURSIJOS Į KITUS KRAŠTUS

Table with columns for date, duration, location, and price. Includes dates like LAPKRICIO 20 D., GRUODŽIO 4 D., LAPKRICIO 13 D., VASARIO MĖNESI, BALANDZIO MĖNESI, and BALANDZIO MĖNESI.

VISOSE EKSKURSIJOSE VIETŲ SKAICIUS RIBOTAS. SKUBĖKITE REGISTRUOTIS!

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Air fares subject to changes and/or government approval. Taip pat darome išsvietimus giminių pasisvečiavimui Amerikoje.

REDAGUOJA ST. SIEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TELEF. 925-5683

Sol. Roma Mastienė sutinkama Venecuėloje Maiquetia aerodrome. Iš k.: dr. P. Dambra, inž. V. Venckus, R. Mastienė, H. Gavorskas, A. Vaisiūnienė. (Nuotr. Br. Kvedaro)

Išpūdziai iš P. Amerikos ir nauji planai

Pokalbis su operos sol. R. Mastiene

Roma Mastienė yra ypatingai sėkminga solistė. Ji, mezzo-sopranas, dainavo jau dešimtyje Lietuvos operos pastatymų Chicagoje ir šiame buvo apdovanota specialiu žymeniu. Jos skambiu, rūpestingai išlavintu balsu domisi lietuviai ne vien Chicagoje, bet garsas apie ją pasiekė ir Pietų Ameriką, kur ji buvo pakviesta duoti savo koncertus.

— Kokius išpūdzius parsivežėte iš savo tos naujos kelionės į Pietų Ameriką? — paklausiau ją.
— Turėjau progos susitikti su maloniais lietuviais, bet teko pergyventi nepalankias klimato sąlygas. Iš Chicago išskridau birž. 9 d., kai čia buvo 90 laipsnių temperatūra, o nusukridusi į Buenos Aires radau gana šaltą žiemą. Jeigu ten lietuviai širdys karštos, tai namai daugiausia nekūrenami. Nors man parūpino ir kilnojama šildyma, bet teko trejetą valandų repetuoti nekūrenamose patalpose, o ten siautė gripo epidemija. Net 50 proc. mokyklų buvo uždaryta. Nelaimė, ir aš susirgau prieš pat koncertą. Solistui tai sunki tragedija. Labai tą išgyvenau. Lietuviai taip šiltai sutiko, o aš negalėjau jų vilčių išpildyti. Negalėjau dainuoti, turėdama užšalę temperatūrą. Programą užpildė vietiniais įdomiais. Argentinoje nebespasveikau.

Mane nustebino sutikti Argentinos lietuviai: ten gimė, ten augo, Lietuvos nematė, o puikiai kalbą lietuviškai ir turi platų žodyną.

Argentina vargina infliacija. Peronienė kraštą buvo nugyvenusi. Žmonės daugiau vilties turi, perėmus krašto valdymą kariškiams.

Stebino mane nuosirdumas lietuvių, pas kuriuos buvau apgyvendinta — Valerijos Deveikiėnės šeimoje. Jie parodė rūpestį, lyg būčiau jų šeimos narė.

— Kaip sekėsi Brazilijoje?
— I Sao Paulo pakvietė Lietuvos imigracijos Brazilijon penkiasdešimtmečio minėjimo komitetas. Ten kun. A. Saulaitis buvau apgyvendinta pas p. Šlepečius, labai ištaigingai įsikūrusio inžinieriaus šeimoje. Brazilijos lietuviai tap pat stebino savo nuosirdumu, vašingumu, paslaugumu parūpinti ošmesnes vietas. Sao Paulo buvo žemos šaltytė, bet mane dar nuvežė apie 100 kilometrų į šilą pajūrį, pakeliui gėrintis nuostabaus grožio kalnų vaizdais.

Koncerte buvau šiltai sutikta. Malonu buvo matyti ir nemažai susirinkusio jaunimo. Turėjau lietuvių akompaniatorę J. Kunickienę. Publika buvo išprašyta dainuoti virš programos, — dalinosi išpūdziais solistė.

Besikalbant buvo įdomu daugiau sužinoti apie mūsų solistę. Ji suvalkiėtė, gimusi Vilkaviškio mieste. Gimnaziją baigė Eichstaedte, kur buvo tada iš Lietuvos atvykusių talentingų pedagogų,

kaip St. Barzdukas, V. Liulevičius, P. Balčiūnas ir kt.

Dainavimą studijavo Haendelio konservatorijoje Miunchene. Tesė studijas Indianapoly, Marian kolegijoje, kurią baigė gaudama meno bakalauratą su pagrindiniu dalyku — muzika. Baigdama turėjo duoti koncertą.

Porą metų tarnavo New York, finansinėje įstaigoje. Persikėlusi į Chicago, 1953 m. ištėkė už inž. Viktoro Masčio, prarasdama savo Vilčinskaitės pavardę.

Visą laiką rūpinosi balso lavinimu New Yorko dirbo su Lietuvos operos soliste Vince Jonuškaite, o Chicagoje su kita Liet. operos sol. — Alodija Dičiūte. Programas ruošdama, daug metų dirbo su prof. Vl. Jakubėnu, maestro A. Kučiūnu, muz. A. Vasaičiu.

Yra dainavusi beveik visuose didesniuose JAV ir Kanados miestuose: New York, Baltimorėje, Philadelphiaje, Washington, Clevelande, Los Angeles, Detroit, Toronte, Hamilton, Montrealyje ir kitur, susilaukdama gražių atsiliepimų. Porą metų važinėjo su Čiurlonio ansambliu, atlikdama solo partijas. Bostone savo rečitalyje atliko 24 dainas. Po šio koncerto spaudoje pasirodė šiltų žodžių pynė, kad solistė techniškai stipri, balsiniu atžvilgiu išverminga, turinti nemenką kiekį vidinių jėgų, su dvasine šiluma ir patraukliu laikymusi, balsas skambėjo nepaprastai lengvumu, švarumu.

Gal patys šilčiausi jos išpūdziai buvo koncertinė išvyka į Venecuėlą, kurią lankė vasario mėnesį, vykdamas dainuoti Vasario 16 d. iškilmėse Caracas mieste. Ten buvo jauskus pavasaris. Solistui vykti koncertuoti į sveitimus kraštus žiemą, kaip buvo išvykoje į P. Ameriką, pavojingas laikas. Laimė, kad lietuvių nuosirdumas daug šilimos įnešė. Solistė vyko į P. Ameriką pa-

Motinoms užtenka sūnų

Jei motinos pirmimis yra sūnus, ji greičiausiai pasitenkins maža šeima, negu, jei jos pirmas kūdikis būtų mergaitė.

Jei jos pirmieji du vaikai yra berniukai, jos troškimas trečiojo vaiko sumažės, negu, jei pirmosios būtų dvi mergaitės.

Bent taip manoma Anglijoje. 1967 m. apklausinėjus 1400 motinų. Tai motyvuojama, kad sūnaus gimimas reikią savotišką asmenišką atsiekimą ar tikslą, kaip pvz. jis padeda šeimos vardo pratęsimą.

Moterys geresnės gydytojos

Paskutinėmis žiniomis, paskelbtomis "Psichiatrija medicinoje", atskleidžiama, kad kelių šimtų gydytojų ir medicinos studentų nuomone, moterys gydytojos yra sąžiningesnės su savo pacientais ir mažiau agresyvios bei daug kantresnės už vyrus gydytojus. Jos švelnesnės, geresnės, daugiau atsižvelgia į paciento gerbūvį negu kolegos vyrai. Tarp kitko, juodžiai ir kitos mažumos labiau pageidauja moteris gydytojas.

laikyti glaudesnį ryšį su tu kraštų lietuviais, pratęsti Jaunimo kongreso paliktą pakilią nuotaiką, savo daina dar labiau stiprinti patriotinį jausmą. Ir ji savo pasiekė, ką liudija laiškas iš tolimųjų pietų. Jame rašoma:

— Jūsų čia niekas nepamirš, tokie reti įvykiai pas mus ilgai pasiliks atmintyje... Savo dainavimu visus galite sužavėti, atrodo, kad kiekvienas žiūrovas kvėpuoja kartu su jumis... Vienas jaunuolis, įsimylėjęs į jos dainavimą, kalbėjo: — Toji ponija gražiai dainavo,

Sol. R. Mastienė koncertuoja Pietų Amerikoje.

aš galėčiau klausytis ir klausytis. A. Vaisiūnienė iš Venecuėlos net spaudoje pareiškė:

— Savo puikiu dainavimu mus atgaivino, užbūrė, nunešė mintimis į mūsų tėvynę ir nevienam išpaudė ašaras.

— Ką dabar toliau planuojate?

— Mano gyvenime bus didelis įvykis. — tai rečitalis Jaunimo centro didžiojoje salėje rugšėjo 26 d. Tam rūpestingai rengiuosi, pasirinkusi lietuviškų kūrinių ir tarptautinių kompozitorių programą, akomponuojant muz. A. Kučiūnui, su kuriuo dabar ruošiamės tam koncertui, — kalbėjo sol. R. Mastienė.

Solistė turi geras sąlygas savo dainą brandinti. Gyvena puošniame, stilingame name prie Hinsdale, Ill., kur pilna paveiklų ir skulptūrų. Turi gausius vaizduojamuosius, kūrinius, gėlimis turtingą sodną, kur savo dainą gali rungtis su čiulbančiais paukščiais.

Juozas Prunskis

Jaunimo skaitinių konkurso laureatė Vanda Frankienė - Vaitkevičienė

Vanda Vaitkevičienė (Nuotr. V. Noreikos)

1976 m. LB Švietimo tarybos Jaunimo skaitinių konkursą laimėjo Vanda Vaitkevičienė už apysaką "Du draugai".

Iki šiol V. Vaitkevičienė buvo žinoma kaip pasakų, legendų ir vaidinimų kūrėja. Šį kartą jos

"Du draugai" vaizduoja realų, šių dienų paauglių gyvenimą. Jos knyginius kraitis nemažas. Išleistas šios knygos:

1. "Karalaitės Gintarės ilgės", 1957 m. pasaka, Sūduvos leidinys.

2. "Vaidinimaj mažiems ir dideliems", 1965 m., JAV LB Kultūros fondo leidinys.

3. "Šokoladinis kiškėlis", 1970 m. pasaka mažiems.

4. "Užburto kanklės", 1971 m., pasakojimai apie senovę.

"Laiškai Lietuviams" leidinys. JAV LB Švietimo taryba pripažino šią knygą tinkamą skaityti lietuvištinėse mokyklose.

5. "Spindulėlis", 1973 m. Iškėjo Kristijono Donelaičio liuanistinė mokykla. Skaitiniai liuanistinių mokyklų II skyriui.

V. Vaitkevičienės "Du draugai" tikrai jau atspausdinti prieš šiuo mokslo metų pradžią ir Švietimo taryba ją rekomenduoja visoms liuanistinėms mokykloms. S. P.

GREIT, GARDU IR SVEIKA

STEFANIJA STASIENĖ

Kiekviena šeiminkė paprastai nori bent vasarą šiek tiek atsipalaiduoti nuo sudėtingesnės maisto gamybos bei darbo karštoje virtuvėje. Tačiau tai dar nereikią, kad visiškai reiktų virtuvę užmiršti. Reikia tik šiek tiek gerų norų bei truputį fantazijos ir galima savo šeimai suteikti malonumo ir skaniai pavaišinti sveičią.

Ananasų ežiukai

Parinkti gerai prinokusį ananasą. Nuimti žievę ir supiaustyti skridinėliais. Pašalinti šerdį ir supiaustyti į 5 dalis. Kiekvieną dalį panerti į medų. Iškelus leisti šiek tiek nuvarvėti ir tuoj pavolioti į kapotus riešutus (visokie riešutai tinka). Pasmeigti šipuliukų ir išdėstyti ant lėkštės.

Tinką prie pušo ir šiaip pasigardžiuoti.

Medaus ir riešutų saldumynas

Imti: 4 valg. šaukšt. smulkiai sukaptus, gruzdintus migdolos, 2 valg. šaukšt. apelsinų sūkos, 2 valg. šaukšt. pyrago džiuvesių, 2 valg. šaukšt. medaus.

Kapotus riešutus sumaišyti su apelsinų sūka ir leisti 30 min. pastovėti. Paskui pridėti medų ir viską sumaišyti. Jei būtų per skysta, tai truputį pridėti pyrago džiuvesių. Tuoj formuoti nedidelius, apvalius sviedinėlius. Tinka prie arbatos ar kavos.

Datulių piršteliai

1-2 svaro datulių be kaulų sukapti. Sudėjus į blūdėlį, užpil-

ti 1 valg. šaukšt. medaus ir 2-3 puoduko pyrago džiuvesių (pyragas prieš sudedant turėtų būti pagrudintas). Pridėti dar 1-4 arbat. šaukšt. imbiero. Gerai viską išmaišyti ir formuoti pailgus pirštelius, kuriuos pavolioti į kapotus saulegraužų sėklas. Tinka prie arbatos ir kavos.

MŪSŲ VEIKLA

Milda Memėnaitė

— Milda Memėnaitė, gyvenanti Riverside, Ill., muzikė ir meno kolektorė yra ypač populiari ir mėgiama muzikos mokytoja jaunųjų lietuvių tarpe. Ji laisvalaikius mėgsta praleisti prie rankdarbių arba siuvimo. Jai nesvetimi lietuviški labdaros įvykiai. Ją matome mūsų renginiuose. Jau 15 m. ji modeliuoja savo pasiū-

tus rūbus Putnamo seselių rėmėjų rengiamuose madų parodose. Tų parodų pelnas skiriamas vaikų laikraščiui "Eglutė". M. Memėnaitė matysime ir vėl ateinančią rudenį, modeliuojant klasikinio stiliaus elegantiškus jos pačios sukurtus rūbus Jaunimo centre.

— Chicago lietuvų moterų klubas jau kelinti metai iš eilės paskiria Balfui dalį pelno, gauto iš Gintaro baltaus. Šiais metais šis veiklus klubas parėmė Balfą su 1,425 dol. čekiu, kuris buvo įteiktas Balfo c. valdybos pirm. Marijai Rudienei. Tai gražus pavyzdys kitoms organizacijoms.

— Moterys aktyvios šalpos darbe Floridoje. St. Petersburgo — 143 skryjuje Balfo valdyboje daugiausia darbuojasi moterys. Onai Petrikienei pasitraukus iš vicepirm. pareigų, jas perėmė Aniceta Miliauskienė. Viktorija Kleivienė — sekr., Ona Galvydienė — išd. (pastarosios abi — buv. čekagisės).

— Stefanija Stasiene, mūsų nuolatine labai veikli bendradarbė iš Clevelando, Ohio, rugpjūčio 1 d. išvyko į Europos lietuviškųjų studijų savaitę (netoli Paryžiaus). Po to su vyru Henriku lankysis Ispanijoje, Portugalijoje ir kituose V. Europos kraštuose.

— Viktorija Kleivienė iš St. Petersburgo, Floridos, lankėsi Chicagoje. Ji dalyvavo savo dukraitės Audros Dirkytės mokyklos baigimo iškilmėse. Susitiko draugus ir pažįstamus, lankė gydytojus (ypatingai įvertino už priežiūrą ligoninėje dr. V. Tumasoni ir dr. Fu), savo dukrų Loretos ir Angelos šeimose paviešėjusi, išskrido atgal į St. Petersburg Beach, Fla.

— Sol. Janina Šalnierienė vadovauja komitetui sol. Romos Mastienės rečitaliui ruošti Jaunimo centre rugšėjo 26 d. Savo namuose ji turės komiteto susirinkimą rugp. 28 d.

DVIEJŲ ROMANŲ VERTIMAI I LIETUVIŲ KALBĄ

Madrido žurnale "Cuadernos Hispano Americanos" 1975 m. Nr. 300 buvo išspausdintas prof. Stasio Goštauto straipsnis apie dviejų kolumbiėčių rašytojų romanų išvertimą į lietuvių kalbą. St. Goštautas nagrinėja Garcia Marquezo romaną "Šimtas metų vienatvės", išverstą Elenos Treinienės ir išleista 1972 m. Vilniuje, ir E. Riveros "Amazonių džiuvelės", išverstą Povilo Gaučio ir 1974 m. Draugo lietuviškos knygos klubo išleista Chicagoje.

St. Goštautas, pagirdamas abiejų romanų vertimus pažymi, kad "tie vertimai pasitarnauja ne tik praturtinti lietuvių romano tematiką, bet ir pagilinti bei modernizuoti kalbą, taip geografinės ir kultūrinės tradicijų atskirtą, kokia yra lietuvių kalba, viena pagrindinių, studijuojant pasaulinę kalbotyrą dėl savo artumo sanskritui".

16-to Gintaro baltaus debutantės ir jų palydovai. 1-oj eilėj iš k.: C. Zapolytė, J. Harding, C. Landon, R. Klatt, L. Adrijauskaitė, 2-oj eilėj: R. Balzekas, J. Vaikutytė, I. Biskytė, E. Gudonis ir L. Dargis, 3-joj eilėj: J. Simanonis, J. Raman, D. Neniškis, J. Yunknis, G. Batina, S. Gylis, A. Grinytė, E. Razma, A. Kožica, R. Zapolis, R. Grinley, Stasys Balzekas III, P. Stonickas ir D. Mulokas.